

Søknad

Søknadsnr.	2013-0123	Søknadsår	2013	Arkivsak
Støtteordning	Bolyst 2013			
Prosjektnavn	Grenseland - et bedre sted å vokse opp			

Kort beskrivelse

”Grenseland – et bedre sted å bo” er i sitt siste prosjektår. Mange tiltak er gjennomført, men i underkant av to år er for kort tid til å få etablert rutiner, endret holdninger og skapt entusiasme og forståelse for tilflytting. Det søkes derfor en forlengelse på to år i forhold til tre hovedfokus; forankring og forståelse for arbeidet med innflytterfokus, samt innarbeiding av rutiner for dette i organisasjonen, integreringstiltak rettet mot utenlandske innflyttere samt ungdomstiltak.

Prosjektbeskrivelse

Grensekommunene Rømskog, Marker og Aremark har som mål å utvikle regionen til en mer konkurransekraftig og attraktiv region med hensyn til næringsutvikling, bosetting og opplevelser.

I denne forbindelse ble det søkt Bolyst-midler til finansiering av et prosjekt med fokus på innflytting. Vi fikk positivt svar på denne søknaden og fikk også lokal og regional offentlig finansiering til prosjektet, samt betydelig støtte fra lokal bank.

Prosjektet vi nå avslutter har tatt mål av seg til å koordinere og utvikle initiativ i forhold til innflytting, både i forhold til det å tiltrekke seg nye innbyggere, men også ved å skape spesielt gode tilbud til som flytter hit. De tre grenskommunene tok også initiativ til arbeidet med Regionalpark Haldenkanalen, et arbeid som nå er godt i gang. I dette har vi fokus på merkevare, stedsutvikling, opplevelser og primærnærings. Regionalparken består i tillegg til våre tre kommuner også Aurskog-Høland og Halden, som er store kommuner med en helt annen utvikling enn våre, og vi må jobbe aktivt for å befeste vår posisjon i samarbeidet. Vi tror imidlertid dette gir positiv oppmerksomhet og mulighet for økt tilflytting og etablering også for oss. I charteret har vi innarbeidet bolyst som et begrep som hele området vil jobbe med.

Kommunene har også vært aktive i et internasjonalt stedsutviklingsprosjekt, Transform, som ligger til grunn for en del av vår satsing på stedsutvikling, der etablering av møteplasser og sosiale arenaer er sentrale.

Vårt Bolyst-prosjekt er tatt godt i mot i lokalsamfunnene, men det tar tid å etablere rutiner og innhold som gjør at arbeidet fungerer. Vi finner det derfor viktig å kunne fortsette prosjektet i ytterligere to år, men med en litt annen vinkling enn tidligere. I løpet av Bolyst-perioden har det utkrystallisert seg noen nye hovedsatsingsområder:

1. Forankring og forståelse for arbeidet med innflytterfokus, samt innarbeiding av rutiner for dette i organisasjonen.

2. Integreringstiltak rettet mot utenlandske innflyttere
3. Tiltak med særskilt fokus på ungdom

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Søker / Prosjekteier	Vidar Østenby	Storgata 60 1870 ØRJE	92240932
Kontakt- person	Vidar Østenby	Storgaten 60 1870 ØRJE	92240932
Prosjekt- leder	Bjørnar Storeheier	Storgata 60 1870 ØRJE	93206789

Mottatt offentlig støtte tidligere: Ja

Grenserådet søkte støtte til Bolyst-prosjektet som nå er i ferd med å avsluttes, og fikk innvilget kr 750.000

Spesifikasjon

Bakgrunn

På tross av sterk vekst i Østfold som fylke, og i nabokommunene, opplever våre tre kommuner en langt mindre vekst i antall innbyggere og en reduksjon i antall arbeidsplasser. En stor utfordring er en aldrende befolkning og et relativt stort fødselsunderskudd. Relativt mange flytter til våre kommuner, men mange av disse er eldre, eller de flytter videre igjen etter relativt kort tid.

Kommunen ligger på grensen mot Sverige, noe som gir en rekke muligheter, men også en hel del utfordringer. Prisenivået i vårt naboland er et helt annet, og mange ungdommer fra våre kommuner velger å bosette seg i Sverige, der mulighet for å finne leieboliig uten krav til innskudd er mye større, og hvor det samtidig er mulig å skaffe seg billig bil. Ved å fortsette å jobbe i Norge, kan en kombinere god lønn med billig livsopphold. Vi vil ha våre ungdommer tilbake.

Også de etablerte bedriftene i regionen har i stort omfang de siste årene flyttet produksjonen over grensen på grunn billigere arbeidskraft og et helt annet støttesystem i forhold til etablering. Grensehandel er også en opplagt utfordring for våre små lokalbutikker.

Mulighetene som beliggenheten gir er knyttet til samarbeid og finansiering av prosjekter gjennom EU programmene.

Vårt Bolyst-prosjekt har hatt fokus på å gi våre innbyggere en positiv holdning til sitt hjemsted, positive opplevelser og et tilrettelagt servicenivå for innflytterne. Mange av de tiltak som er gjennomført er nå innarbeidet i kommunenes ordinære tjenesteapparat og vil fortsette etter prosjektets slutt.

Det vi ønsker fokus på nå er aktiviteter for ungdom og tilrettelagte tilbud for utenlandske innflyttere.

Utenlandske innflyttere representerer en stor ressurs for kommunen, men kjenner i alt for liten grad

til hvordan vår kultur og våre systemer fungerer, og engasjerer seg derfor ikke i så stor grad som ønskelig.

Prosjekt mål

Målet er å utvikle regionen til en mer konkurransekraftig og attraktiv region med hensyn til næringsutvikling, bosetting og opplevelser. Dette må nå sees i sammenheng med arbeidet i Regionalparken, og vil spesielt i forhold til stedsutvikling ha en del sammenfallende elementer.

Målene kan defineres i forhold til

- mer fornøyde innflyttere
- større engasjement og deltakelse fra ungdommen
- styrket identitet og omdømme
- etablerte integreringstiltak

Forankring

Politisk

Politisk sammensatt styringsgruppe, samt jevnlig møter med politisk ledelse og informasjon i kommunestyre og formannskap. Pågående tiltak er jevnlig rapportert til kommunestyrene, og grensrådet som et "regionråd" for grensekommunene har bedt om at en søker prosjektet videreført.

Administrativt

Det er utpekt administrative kontaktpersoner i hver kommune som det avholdes møte med hver uke. I tillegg er det dannet kommunale bolystgrupper bestående av politisk og administrativ ledelse. Gruppen, som møtes en gang i måneden, fungerer som en idepartner samtidig som den gir føringer på hvilke lokale tiltak som bør prioriteres.

Lag og foreninger

Det er nedsatt grupper i de tre kommunen bestående av lokale ildsjeler og ressurspersoner. Disse er talspersoner i forhold til lag og foreninger. Prosjektleder deltar på møter i lag og foreninger for å informere om prosjektet.

Ungdom

Jevnlige møter og innspill gjennom ungdomsrådene.

Næringsliv

Informasjon om prosjektet i næringsforeninger og andre sammenhenger der det passer.

Publikum

For å nå ut til publikum er de lokale mediene bevisst benyttet. Her blir det informert om de ulike prosjektene og tiltaktene. Det er også bedt om tilbakemeldinger i forhold til ideer og innspill. Prosjektleder har i tillegg mange møter med enkeltpersoner i regionen som har innspill og ideer.

Prosjektorganisering

Styringsgruppen er prosjektets oppdragsgiver, og består av finansierings-partene.

Roller og ansvar

Styringsgruppe (oppdragsgiver)

Stein Erik Lauvås (leder) – ordfører Marker kommune

Harald Nilsen – varaordfører Aremark kommune

Bjarte Norheim - Rømskog kommune

Anlaug Johansen – banksjef Marker Sparebank

Siw Jakobsen - Østfold fylkeskommune

Vidar Østenby – (prosjektansvarlig) Marker kommune

Referansegruppe

Grenserådet, som består av ordførere, rådmenn, varaordførere og opposisjonsleder i de tre kommunene

Kommunekontakter

Kommunekontakt i Aremark Rita Lindblad

Kommunekontakt i Rømskog Anne Kirsti Johnsen

Kommunekontakt i Marker Else Marit Svendsen

Arbeidsgrupper

Ved behov. Etableres ut i fra tema, for eksempel markedsføringsgruppe, ungdomsråd med mer.

Prosjektleders rolle

Prosjektlederen er underlagt styringsgruppa, som er øverste beslutningsmyndighet i prosjektet.

Prosjektlederen er imidlertid gitt en fri rolle med frihet under ansvar. Det er ikke tenkt at prosjektlederen skal jobbe med de daglige oppgavene i en eller flere av kommunene, men initiere aktiviteter som etter godkjenning fra styringsgruppen skal innarbeides i kommunens tjenesteapparat.

Kommunekontaktens rolle

Hver kommune velger en kommunekontakt som skal bistå prosjektlederen i arbeidet. I tillegg til å være en viktig døråpner internt i kommunen og lokalsamfunnet for øvrig, skal kommunekontakten bistå med praktiske oppgaver og være den som sørger for at tiltak og oppgaver implementeres i virksomheten

Samarbeidspartnere

Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Aremark, Marker og Rømskog, Østfold Fylkeskommune og Marker Sparebank.

I det videre arbeidet vil samarbeidet med Regionalpark Haldenkanalen være særdeles viktig. Dette arbeidet er i gang, men ikke på operativt nivå. En antar at prosjektorganisasjonen her vil være på plass i løpet av sommeren, og Bolyst-prosjektet vil ha en nøkkelrolle i dette arbeidet i grensekommunene.

Ellers er lokale lag og foreninger viktige støttespillere i arbeidet, og bidrags-ytere i forhold til aktivitetene som gjennomføres.

Videre er samarbeidet med Østfold fylkeskommune av stor betydning.

Aktiviteter

Det er gjennomført et liknende prosjekt i de tre grensekommunene for en del år tilbake, men uten særlig varige resultater. Denne gangen har vi valgt et annet fokus og vært mer bevisst på tidlig å overføre ansvar fra prosjektet til kommunene. Vårt videreføringsprosjekt vil derfor ikke bare være en videreføring av eksisterende aktiviteter, men vil ha noen klare nye satsinger.

Forankring, forståelse og implementering

Etter drøye to år har vi fått til mye, men er langt fra i mål. Det mangler mye på forståelsen for å jobbe på denne måten og hvorfor nye innflyttere er viktig for å opprettholde et levende lokalsamfunn i fremtiden. Dette må det jobbes mer med, og også lokalbefolkningens holdning til de som flytter inn. Med nærhet til store befolkningskonsentrasjoner og relativt lave boligpriser, er oppfatningen at innflyttingen vi i stor grad består av personer som krever oppfølging og tiltak, og som er mer til last enn til gagn for kommunen. Alle er, eller i det minste kan være, positive bidragsytere dersom de gis mulighet til å bidra. Kan vi gjøre mer med dette, og tør vi reise spørsmålsstillingen?

Det er forskjeller mellom de tre kommunene i forhold til viljen og/eller evnen til å jobbe med prosjektet og dets målsettinger. Dette kan ha sin årsak i klare valg, men også i forhold til manglende engasjement. Både politisk og administrativ ledelse i alle tre kommuner har imidlertid sagt at de ønsker et videre fokus og en videre satsing. Kommunene starter nå på en felles kommuneplanprosess, og i planstrategien er det lagt til grunn videre fokus på felles satsing gjennom prosjektet.

Aktiviteter i forhold til dette er informasjon, formidling av gode historier, erfaringsoverføring og kompetanseutvikling

Integrering av utenlandske innflyttere

Grensekommunene har tidligere gjennomført et innflytterprosjekt sammen med Placement as. Om prosjektet for vår del ikke ga så stor uttelling i forhold til antall innbyggere, så ga det oss i hvert fall nyttig erfaring i forhold til hvordan gode eller manglende tilbud for denne type innflyttere har betydning for de som kommer.

Innflyttere som kommer til våre kommuner via IMDI har i stor grad tilrettelagte tilbud for seg. For de som kommer fra våre naboland, eller fra andre steder i Europa er det ikke slik, men også de flytter i fra noe som er kjent, til noe som er ukjent. Gode språkkunnskaper er ofte viktig for å gli inn i lokalmiljøet, i tillegg til at det letter arbeidshverdagen. Tilflyttere som er i en jobbsøkerprosess stiller også sterkere når de behersker språket. Vi har gjort en del tiltak i forhold til denne gruppen, men mangler en helhetlig satsing rettet mot alle innvandrere. Uavhengig om de er flyktninger eller arbeidsinnvandrere. Det vil være et viktig satsingsområde for et videreføringsprosjekt.

Konkrete aktiviteter i denne sammenheng kan være

- Språkkurs
- Velkomstbrev
- Velkomstperm

- Kulturkvelder
- Internasjonale kvelder
- Opplæring i skikk og bruk
- Opplæring i hvordan Norge fungerer
- Bedriftsbesøk/skolebesøk
- Etablere møteplasser der innvandrere møter lokalbefolkningen
- Rekruttering til lag og foreninger
- Fadderordninger
- Tilrettelegge informasjon ift boligkjøp (bostøtte, startlån...)
- Kartlegging av kompetanse, både jobb og fritid. Hva kan de bidra med?

Som alle andre har også innvandrerne et behov for å bli sett. Vår erfaring er om de kjenner bare en eller noen få nordmenn, letter det inkluderingsprosessen vesentlig.

Tiltak med fokus på ungdom

Det er viktig at ungdom trives i oppveksten. Det er helt essensielt, og øker sjansene, for at de snakker pent om hjemstedet, og på sikt ønsker å flytte tilbake når de selv skal etablere seg. Tilgang på jobb og bolig er selvfølgelig også avgjørende for hvor ungdommen velger å etablere seg, men like viktig er de bånd som knyttes til hjembygda og de sosiale fellesskapene.

I Marker kommune har satsingen på Ungdommens Kulturhus og MOT vært viktig for at ungdommen skal føle identitet og tilhørighet. Ungdommens Kulturhus engasjerer i underkant av 200 ungdommer, og har tilbud i forhold til de fleste interesser. I samarbeid med UKH ønsker vi å gjennomføre et lederutviklingsprogram for ungdom, for å få de til å ta bevisste valg og for å kunne sørge for rekruttering av morgendagens ledere, enten det er til lokale lag og foreninger, i kommunepolitikken eller i jobbsammenheng. Vi ønsker å satse på de ungdommer som viser Mot til å lede, slik at de kan bli forbilder for andre ungdommer. I denne lederutdanningen ligger opplæring i forhold til ulike former for ledelse, personlighetsutvikling og ikke minst muligheten til å praktisere ledelse i forhold til andre ungdommer. Denne delen vil kunne skje i samarbeid med fylkesmannen og MOT, og bli et opplegg med stor overføringsverdi til andre. Også i Aremark og Rømskog er det et stort behov for å rekruttere yngre ledere til blant annet til lag og foreninger. Et slikt lederutviklingsprogram vil derfor omfatte aktuelle ungdommer i alle tre kommunene.

Bolyst-prosjektet har allerede jobbet mye med ungdom, blant annet i forbindelse med etablering av møteplasser. Resultater er i større eller mindre grad oppnådd, og det antas være enkelt å engasjere ungdommen videre. De har blant annet vært sterkt delaktige i planleggingen av en ny skatepark som skal stå ferdig før sommeren.

I satsingen mot ungdom ligger også utvikling av en App som gjør at vi på en enkel måte kan kommunisere med ungdommene i et valgt geografisk område og i forhold til valgt målgruppe. En slik app vil også kunne fungere som en viktig informasjonskanal og gi oversikt over hva som skjer i regionen eller kommunen. Det vil også etterstrebtes at man kan kommunisere innad i enkeltgrupper, slik som et fotballag, et kor eller speidergruppe.

Kollektivtrafikken er begrenset i Grenseland. Det går spesielt utover ungdommen. Vi ønsker å se på

muligheten for å etablere en samkjøringsordning som vil bidra til et bedret transporttilbud.

Ulike arrangement av typen ”av ungdom for ungdom” vil være viktig i arbeidet for å engasjere ungdommenene.

Det er viktig med en boligpolitikk som også tar hensyn til ungdom og unge etablerere. Ikke alle ønsker eller har råd til å sette opp en enebolig eller kjøpe et oppussingsobjekt. Mange unge og unge par etterspør mindre boenheter. Et videreføringsprosjekt vil jobbe for fornuftige boalternativ, eie eller leie, for denne målgruppen

Målgrupper

Prosjektet har flere sentrale målgrupper:

For å konkretisere tiltakene best mulig er det viktig at prosjektet har klart definerte målgrupper. Arbeidet mot disse vil i stor grad foregå parallelt, selv om det i enkelte perioder er naturlig at en eller to av målgruppene prioriteres.

Prosjektet vil konsentrere seg om noen hovedmålgrupper.

1. Ungdom
2. Norske tilflyttere
3. Utenlandske tilflyttere
4. Lokalbefolkningen

Resultat

Større befolkningsvekst
Mer fornøyde innflyttere
Styrket identitet og bedre omdømme
Større engasjement og deltakelse fra ungdommen

Effekter

En attraktiv region med en svak, men jevn befolkningsvekst.
Et lokalsamfunn preget av engasjement og deltakelse og med felles ambisjon i forhold til utvikling.
Ungdom med MOT som er stolte av sine hjembygder og viktige ambassadører

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Prosjektet ”Grenseland – et bedre sted å vokse opp” vil vare i to år, og starte i forlengelsen av inneværende Bolyst-prosjekt. Dvs fra 1. januar 2014 til 31. desember 2015.

Kostnadsplan

Tittel	2013	2014	2015	2016	2017	SUM
Initiering og implementering		100 000	100 000			200 000
Integreringstiltak, kartlegging		10 000	10 000			20 000
Integreringstiltak, kurs og		30 000	20 000			50 000

Tittel	2013	2014	2015	2016	2017	SUM
info						
Integreringstiltak, språk		50 000	50 000			100 000
Integreringstiltak, fadderordning		10 000	10 000			20 000
Integreringstiltak, møteplasser		30 000	30 000			60 000
Kontorhold og reise		50 000	25 000			75 000
Markedsføring		50 000	50 000			100 000
Prosjektledelse		700 000	500 000			1 200 000
Ungdomssatsing, app		50 000	50 000			100 000
Ungdomssatsing, arrangement		25 000	25 000			50 000
Ungdomssatsing, lederutvikling		100 000	100 000			200 000
Ungdomssatsing, samkjøring		25 000	25 000			50 000
Sum kostnad		1 230 000	995 000			2 225 000

Finansieringsplan

Tittel	2013	2014	2015	2016	2017	SUM
Annen finansiering		125 000	100 000			225 000
Kommunal- og regionaldepartementet		600 000	300 000			900 000
Utviklingsavtale		200 000	300 000			500 000
Østfold fylkeskommune		300 000	300 000			600 000
Sum finansiering		1 225 000	1 000 000			2 225 000

Geografi

118-Aremark, 119-Marker, 121-Rømskog

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
BOLYST - Grenseland - et bedre sted å vokse opp.doc	6 915 072	08.03.2013